

middeleeuwen. In de dan aansluitende vertrekken hebben achtereenvolgens het tijdperk der Spaansche heerschappij, van den tachtigjarigen oorlog, van de 18de eeuw (deftig Utrecht) en van den patriotten- en Franschen tijd plaatsing gevonden. De zalen 9 en 10 zijn voor de 19de en de 20ste eeuw, het herlevende en het werkende Utrecht, ingeruimd.

Opschriften geven de vereischte aanduidingen bij het tentoongestelde, en een gedrukte gids, die geen catalogus wil zijn, wordt als wegwijzer voor de bezoekers verkrijgbaar gesteld.

Ongetwijfeld zal dit beeld van Utrechts historie, dat nimmer zoo algemeen en overzichtelijk werd getoond, velen naar deze tentoonstelling trekken en beschouwing van het gebodene er wellicht toe leiden, om de kennis van het verleden der stad van geboorte of inwoning te verruimen. E.

„PLICHTEN TEGENOVER HET VERLEDEN”.

Op een bescheiden plaats, in het centrum van de stad, staat buiten het gewoel van het verkeer een huis.

Wij kennen het allemaal wel, we zijn het telkens voorbijgegaan als we een straatje wilden afsnijden en dan trof het ons door zijn stille ingetogenheid en... neerslachtigheid.

Maar het leven is druk en we gingen weer door en... vergaten den indruk dien het op ons maakte.

Ik herinner het mij uit mijn schooltijd, toen het door zijn verlatenheid en verval een beroep op den voorbijganger scheen te doen en ik ben het weer eens gaan opzoeken toen ik weer in Utrecht kwam wonen. Het stond er nog.

Nog juist zoo... Neen, niet juist zoo: het beroep op den voorbijganger is klemmender geworden door het stille lijden, dat uit zijn uiterlijk spreekt.

Hier en daar is een ruit gebroken en door een plank vervangen, eenige bogen boven de ramen toonen neiging tot scheuren, een der voetstukken van de stijlen naast de voordeur heeft den strijd opgegeven en hangt schuin voorover en het heele gebouw geeft den indruk van iemand, die door ziekte en tegenslag achterop is gekomen, die zelf het vertrouwen heeft verloren, er ooit weer bovenop te komen en aan de betere tijden van het verleden niet meer durft te denken.

Want „betere tijden” moet het gekend hebben.

Hiervan getuigt de bouwtrant van het huis.

Gebouwd op den hoek van de Hoogt en de Slachtsteeg, heeft het twee trapgevels, welke in stompen hoek op elkaar staan, terwijl de voordeur juist in de snijlijn dier gevels is aangebracht; de vensters zijn versierd met bogen met zandsteen sluitstukken en

de gevelmuren van baksteen zijn boven afgesloten door een lijst van geprofileerde baksteen 1).

Van deze betere tijden getuigen ook de belendende perceelen in de Hoogt, de nummers 6, en vooral 8 en 10, welke doen vermoeden, dat de Hoogt vroeger als straat een voornamere rol gespeeld moet hebben dan tegenwoordig, hetgeen wel in verband gebracht moet worden met de nabijheid der zoogenaamde Statenkamer, waartoe nog een gedeelte van het Oude Minder-Broederklooster behoort 2). Ook heeft er lange tijden een doorgang bestaan van het Janskerkhof langs de Statenkamer naar de Hoogt 3). Men kan zich dus indenken, dat de bouwers van de huizen op de Hoogt zich aangetrokken voelden door de rust van dit stadsgedeelte en door de sfeer, daaraan gegeven door de nabijheid van voornoemd gebouw.

Elke leek, die iets voor architectuur voelt en piëteit heeft voor het verleden, heeft bij het voorbijgaan van het huis Hoogt 2 het gevoel, dat hier langzaam maar zeker iets bezig is verloren te gaan, dat behouden moet blijven. Al kan hij niet, als de deskundige, tot op het jaar nauwkeurig bepalen van welk tijdstip dit mooie voorbeeld van kleinere bouw is, hij weet dat het allicht een drie honderd jaar oud moet zijn en hij weet ook dat hij dit huis niet graag op dat punt zou missen.

Is dit huis in het vergeetboek geraakt?

Het tegendeel blijkt uit de vele afbeeldingen, welke men er van aantreft. Ik denk hierbij aan een aardige teekening (potlood) door A. van de Poll van 1925 in het Gemeente Archief en een reproductie van een foto, aanwezig in het werk „De Hedendaagsche Stedenbouw” van Mr. J. P. Fockema Andreae (zie plaat 28), die de plaatsing van het huis ten aanzien van de as van de Tee-lingstraat tevens noemt als een voorbeeld van welslagen van een rooilijnverspringing. Maar vóór alles, de belangrijkheid van het huis is officieel vastgelegd doordat het is geplaatst op de „Monumentenlijst voor de Gemeente Utrecht” (onder No. 66).

De vraag is nu wat kan er in deze gedaan worden? De eigenaar zelf, die zoo vriendelijk was mij het huis van binnen te laten zien, verklaarde niet in staat te zijn het perceel te doen restaureeren en deze kosten zullen m. i. zeer hoog zijn.

Een fonds, hetzij particulier, hetzij vanwege de Gemeente, bestemd voor dergelijke werken bestaat jammer genoeg te Utrecht niet, voor zoover mij bekend, en toch is het hoog noodig, dat hier iets gedaan wordt, wil dit huis niet verloren gaan zooals reeds zoo-veel van kunst- of historische waarde in onze stad is verloren gegaan. Deskundigen kunnen te voren natuurlijk precies uitmaken of het huis afdoende gerestaureerd kan worden, welke kosten daaraan

verbonden zijn en welke bestemming na de restauratie aan het huis gegeven kan worden.

Op het oogenblik is een behanger en stoffeerder eigenaar van het huis en gebruikt de benedenverdieping voor werkplaats, terwijl zijn zoon op de eerste verdieping zijn werkplaats heeft. Bovendien is een kelderverdieping aan een derde verhuurd als werkplaats. In het huis is een zoogenaamde spiltrap aanwezig. Met den eigenaar kan worden overlegd of hij het perceel wil verkoopen of onder bepaalde voorwaarden toestemming wil geven tot restauratie. Het komt mij voor, dat na restauratie (zoo mogelijk tot woonhuis) het perceel zelf niet alleen meer huur kan opbrengen, maar dat het aanzien van de straat er door zou stijgen.

Hoe dit ook zij dit perceel mag niet verloren gaan, het betreft hier een plicht tegenover het verleden, welke vervuld dient te worden en vervuld kan worden naar het mij voorkomt. Maar dan ook spoedig, vóórdat „de tand des tijds” het gebouw verder sloopt en voordat we vergeten zijn, dat het huis staat te wachten op helpende handen.

Het feit, dat de Gemeente Utrecht in den loop der jaren getoond heeft, in tegenstelling met oude tijden, weer oog en piëteit te hebben voor wat er aan schoons en merkwaardigs binnen hare grenzen aanwezig is en het feit dat de Monumentencommissie voortdurend door contrôle en voorlichting werkzaam is, om te behouden wat nog gespaard is gebleven, moet ons hoopvol stemmen.

A. N. L. O.

1) Een dergelijke geprofileerde lijst in baksteen komt ook voor in het geheel gerestaureerde perceel Zuilenstraat No. 23.

2) Het perceel Hoogt 4 is een eenvoudig huis in baksteen, met kroonlijst; bij dit perceel behoort een steenen (gepleisterd) poortje, zonder eenig ornament; als men dit poortje doorgaat, eenige meters doorloopt en eens omkijkt ontdekt men een in hout gebeeldhouwde voorstelling (naar mij voorkomt in Lod. XVIe) van de beeltenis van een vorst in een medaillon (het hoofd met een kroon) met aan weerszijden eene versiering van ranken.

Hoogt No. 8 is een gevel in baksteen met een gesneden bovenlicht boven de deur. Hoogt No. 10 is een huis met halsgevel, waaronder, aan beide zijden van het rechte gedeelte van den gevel, blijkbaar in natuursteen, gebeeldhouwde consoles of voluten zijn aangebracht. De gevel is met klimop begroeid en is daardoor niet geheel te onderscheiden. Het daarop volgende perceel is in gebruik bij de Universiteit, meen ik, als laboratorium. Het heeft een merkwaardig gesmeed ijzeren hek en mooie voordeur maar ziet er, jammer genoeg, verwaarloosd uit. He verdient beter.

3) In: „De Utrechtsche Statenkamer” van Dr. S. Muller komt eene afbeelding voor van de overblijfselen van den Kloostergang van het Minderbroederklooster.

Waraan de straat „Hoogt” haar naam te danken heeft heb ik niet met zekerheid kunnen vinden. De straat is hooger gelegen dan de omgeving, tenminste dien indruk krijgt men, in zoover zou het als tegenstelling bedoeld kunnen zijn tegenover „Neude” dat „laag land” beteekent (zie W. Graadt van Roggen in diens met zooveel liefde en kennis van zaken geschreven „Gids voor Utrecht en Omstreken” bladz. 99).

Ook hoorde ik deze lezing, dat de Hoogt vroeger eene ophooging of dijk kan zijn geweest als beveiliging tegen het water van den Rijn, die vanaf de Ganzenmarkt in de richting van de Neude stroomde.